

متن پرسش

با عرض سلام و ادب خدمت استاد مکرم: پیرو سوالی که در شماره ۲۳۷۶۹ در مورد افطار روزهی مستحبی به دعوت برادر مومن آمده بود، به نظرم توجه به نکاتی لازم است. اولاً: طبق آنچه بنده جستجو کردم، کلمات علما صرفاً منحصر به خوشحال شدن کسی که افطار می کند نیست. مثلاً مقام معظم رهبری می فرمایند: «قبول دعوت مؤمن در حال روزه مستحبی، شرعاً امری پسندیده است و خوردن غذا به دعوت برادر مؤمن هرچند روزه را باطل می کند، ولی او را از اجر و ثواب روزه محروم نمی سازد». آیت الله سیستانی می فرمایند: «اجابت دعوت برادر مومن، مستحب است؛ یعنی اختیار دارد می تواند هم بخورد و هم نخورد، ولی چون اجابت دعوت مومن (را می کند) در این مورد ثواب روزه را می برد و دعوت برادر مومنش را هم اجابت می کند.» گویا صرفاً اجابت دعوت مومن و احترام به دعوت وی موضوعیت دارد هر چند خوشحالی در میان نباشد. ثانیاً: در روایات نیز حکمت اجابت دعوت مومن را منحصر به خوشحال شدن او نکرده است (مثل روایت: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَدْعُونِي الرَّجُلُ مِنْ أَضْحَابِنَا وَ هُوَ يَوْمَ صَوْمِي فَقَالَ أَجِبْهُ وَ أَفْطِرْ) و وقتی روایتی مسأله‌ی خوشحال کردن را به میان می آورد، سخن از اجر دو برابری یا حتی ده برابری کرده است (مثل روایت: مَنْ نَوَى الصَّوْمَ ثُمَّ دَخَلَ عَلَى أَخِيهِ فَسَأَلَهُ أَنْ يُفْطِرَ عِنْدَهُ فَلْيُفْطِرْ فَلْيَدْخُلْ عَلَيْهِ الشُّرُورَ فَإِنَّهُ يُحْتَسِبُ لَهُ بِذَلِكَ الْيَوْمِ عَشْرَةَ أَيَّامٍ) بنابر این لسان روایات نیز صرفاً بحث خوشحال نمودن نیست. ثالثاً: در بسیاری از موارد آن خوشحالی‌ای که شما می فرمایید هست. آری، کسی از صرف این که توانسته روزه‌داری را مجبور به افطار کند خوشحال نمی شود ولی از اجابت دعوتش حتماً خرسند خواهد شد. مثلاً وقتی از میوه‌ها و شیرینی‌هایی که تهیه کرده است تعارف می کند دوست دارد شخص مقابل اجابت دعوت کرده و از آن‌ها تناول کند. به عنوان نمونه، وقتی شما به میهمانتان تعارف می کنید که از میوه‌ای که جلویشان گذاشته شده بخورند، آیا این چنین نیست که از استفاده‌ی آن‌ها از میوه‌ها خوشحال شوید؟ وقتی شخصی را برای ناهار دعوت می کنید خوشحال نمی شوید که اجابت دعوت کند؟ به نظر می رسد در میهمانی‌ها مخصوصاً در این ایام نوروز وقتی صاحب خانه متوجه می شود مهمانش روزهی مستحبی گرفته است، در صورتی که با تعارف او روزهی خود را باز کند، می بیند که احترام حرفش تا چه اندازه نگاه داشته شده و بی تردید خوشحال می شود. علاوه بر این که در روایات آمده است که اگر او نفهمد که روزه هستی و تو بدون این که منتی بر سرش بگذاری روزهی خود را افطار کنی، ثواب یک سال روزه برایت ثبت می شود. همیشه ملتزم دعایتان بوده‌ام.

باسمه تعالی: سلام علیکم: شاید این که بزرگان دین بحث خوشحال کردن مومن را در افطار کردن روزه آورده‌اند و آن دو را جمع کرده‌اند با نظر به امثال چنین روایتی باشد که امام کاظم علیه‌السلام می‌فرماید: *فَطْرُكَ لِأَخِيكَ وَ إِذْخَالَكَ الشُّرُورَ عَلَيْهِ أَعْظَمُ مِنَ الصِّيَامِ وَ أَعْظَمُ أَجْرًا*. در هر حال معلوم است که اجابت دعوت مؤمن خود به خود برکاتی حتی بیشتر از روزه داری را به انسان بر می‌گرداند. می‌ماند که موضوع اجابت دعوت مومن را در هر زمان و فضایی مورد بررسی قرار دهیم نه آن که به بهانه‌ی اجابت دعوت مومن طالب آن باشیم که کسی در حین روزه داری چیزی به ما تعارف کند تا روزه‌ی خود را افطار کنیم و قصه‌ی آن آقایی پیش بیاید که می‌گفت: من در تمام طول سال اراده‌ی به روزه‌داری می‌کنم و تمام سال امیدم به آن است که اقلاً عیال دعوت به خوردن غذا بکند و من افطار کنم و وای اگر کسی نباشد که آن روز مرا دعوت به خوردن این‌جا است که موضوع اجابت مومن به چیز ضعیفی تبدیل می‌شود و فرهنگ اجابت مومن که باید در همه‌ی امور باشد، در حدّ افطار روزه پایین می‌آید. می‌ماند اتصال روزه‌ی ماه رجب و شعبان به ماه رمضان که در روایات خود داریم که جناب سلمان در محضر پیامبر اظهار می‌دارد *إِنِّي أَصُومُ الثَّلَاثَةَ فِي الشَّهْرِ وَ قَالَ اللَّهُ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَ أُوْصِلُ رَجَبَ وَ شَعْبَانَ بِشَهْرِ رَمَضَانَ وَ ذَلِكَ صَوْمُ الدَّهْرِ*. آیا در این دو ماه که بنا داشته‌است روزه‌ی آن دو ماه را به ماه رمضان متصل کند اگر به او تعارف می‌کردند به عنوان اجابت تقاضای مومن روزه‌ی خود را افطار می‌کرد و باز آیا می‌توان در آن صورت بگوییم روزه‌ی آن دو ماه را به ماه رمضان متصل کرده‌است؟ بد نیست در این مورد نیز فکر شود. در هر حال بنده معتقدم اگر کسی به قصد اجابت تقاضای جدی مومنی روزه‌ی خود را افطار کند مشمول برکاتی که در روایات برای او ذکر شده‌است می‌شود. می‌ماند که اگر قصد کرده باشد که این دو ماه را روزه بگیرد آیا بر آن عهد خود باید بماند یا در آن صورت نیز افطار کند که به عهده‌ی خود او است. عمده آن است که اگر کسی در هر حال بنا داشته‌است روزه بگیرد به نظرم نباید بر اساس این روایات به او سخت‌گیری کرد و بر اساس اجابت تقاضای مومن ما اصرار بر ترک روزه‌ی او نکنیم و ما از این طرف اجابت کنیم تمایل او را بر حفظ روزه‌اش. با همه‌ی این احوال تعصب نسبت به حفظ روزه‌ی مستحبی هم چندان جالب نیست. موفق باشید